

BRÜNNI MAGYAR

futár

A Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetsége
Brünni Helyi Egyesületének lapja

25. ÉVFOLYAM

2019

TARTALOM / OBSAH

SZERVEZETI ÉLET / ZE ŽIVOTA SVAZU

Egyesületünk 2019-ben	4
Náš spolek v roce 2019	
Magyar Film Napja először Morvaországban	7
Maďarský filmový den poprvé na Moravě	
Kultúrák összefonódása	8
Propletení kultur	
50 éves a KAFEDIK	9
KAFEDIK slavil 50 let	
Van utánpótlás Brünnben	15
V Brně máme následovníky	
Népzene, ami összeköt	17
Lidová hudba, která spojuje	
Advent a csehországi magyar közösségekben	18
Advent v maďarských komunitách v České republice	

ESEMÉNYNAPTÁR 2019 / UDÁLOSTI ROKU 2019

VISSZHANG

A sokszínűség és összefogás ünnepe	23
Oslava rozmanitosti a pospolitosti	

JELES ÉVFORDULÓK / VÝZNAMNÁ VÝROČÍ

70 éves a CSEMADOK	24
CSEMADOK má 70 let	
Ady, a portrévá lett arc	26
Ady, tvář, která se stala portrétem	

ÉRDEKESSÉGEK / ZAJÍMAVOSTI

Egy kisvárosnyi külföldi költözött a csehekhez	28
Do Čech se přestěhovalo malé město cizinců	
Miért nem hiányzik Magyarország?	29
Proč mi nechybí Maďarsko?	

CSEH ÖSSZEFOGLALÓ / ČESKÉ RESUMÉ

KIADJA

Cseh- és Morvaországi Magyarok
Szövetsége Brünni Helyi Egyesülete

SZERKESZTŐ

Vojtek Zoltán
Detáry Attila

GRAFIKAI SZERKESZTŐ

Zuzana Janecká

A SZERKESZTŐSÉG CÍME

Svaz Maďarů-Brno
Radnická 8, 602 00 Brno
e-mail: info@mkic.cz

REGISZTRÁCIÓS SZÁM

MK ČR E 11196

A folyóirat megjelenését Brünn
Város Polgármesteri Hivatala
és a Rákóczi Alapítvány támogatja

YDAVATEL

Svaz Maďarů, pobočný spolek Brno

REDAKTŐRI

Zoltán Vojtek
Attila Detáry

GRAFIKÁ ÚPRAVA

Zuzana Janecká

ADRESA REDAKCE

Svaz Maďarů-Brno
Radnická 8, 602 00 Brno
e-mail: info@mkic.cz

REGISTRAČNÍ ČÍSLO

MK ČR E 11196

Vychází za finanční podpory
Magistrátu města Brna a Nadace
Rákóczi

Egyesületünk 2019-ben

2020.2.28-ÁN TARTOTTA A CSEH- ÉS MORVAORSZÁGI MAGYAROK SZÖVETSÉGE BRÜNNI HELYI EGYESÜLETE ÉVZÁRÓ TAGSÁGI GYŰLÉSÉT. AZ ÉVZÁRÓ TAGSÁGI GYŰLÉS KÜLDETÉSE, HOGY SZÁMOT ADJON AZ ELMŰLT ÉVBEN ELÉRT EREDMÉNYEK RŐL ÉS A TAGSÁG ELÉ TERJESSZE AZ ELKÖVETKEZŐ ÉV PROGRAMTERVÉT, KÖLTSÉGVETÉSÉT. AZ ÉVZÁRÓ TAGSÁGI GYŰLÉSEN ELHANGZOTT BESZÁMOLÓKBÓL SZŰLETTET EZ A RÖVID ÖSSZEFOGLALÓT, HOGY HELYZETJELENTÉST ADJUNK EGYESÜLETÜNK TEVÉKENYSÉGÉRŐL, GAZDÁLKODÁSÁRÓL.

Az elnöki beszámolóban többek között az alábbiak hangzottak el:

« szervezetünk taglétszáma továbbra is stabil, 100 fő körül mozgott, és nagy örömeinkre szolgál, hogy a legfiatalabb generáció tagjainak száma folyamatosan növekszik, és közösségük a „magyar családok Brünnben” facebook csoporton keresztül is formálódik. Reméljük, hogy 2020-ban a korábbi Ringató és tematikus programok mellett, meghívott előadók programjaival is tudjuk támogatni munkájukat. Az eseményekről igyekszünk folyamatosan tájékoztatni tagjainkat.

« 2019-es évben is sikerült biztosítani a rendszeres találkozókat és rendezvényeket tagjaink és vendégeink számára klubunkban, a Nemzeti Kisebbségek Házában. A heti klubtalálkozó mellett, itt valósulnak meg a nyelvórák is, számos eseményünk, valamint a vezetőségi és a KAFEDIK megbeszéléseinek egy része is. Így próbáljuk biztosítani minden generáció számára a helyszínt találkozásra, tartalmas együttlétre. Rendezvényeinkről, szolgáltatásainkról és szervezetünk életéről rendszeresen, elektronikus és nyomtatott meghívókban, az interneten és a Brünni Magyar Futár hasábjain tájékoztatjuk tagjainkat és az érdeklődőket.

« Az elmúlt évben sem feledkeztünk meg nemzeti ünnepeinkről és meghatározó kulturális, történelmi centenáriumokról. 2019-ben Ady Endre halálának 100. évfordulója kapcsán volt vendégünk például E. Csorba Csilla, Ady-kutató. Már most szervezzük a 2020-as megemlékezéseket, például Zrínyi Miklós születésének 400. évfordulója alkalmából Bene Sándort, a magyarországi Zrínyi kutatás kiemelkedő alakját hívtuk meg, a Trianon 100 emlékév kapcsán pedig az első világháborút lezáró tárgyalásokat és következményeit szeretnénk sokoldalúan bemutatni.

« Programjainkat vagy önállóan szervezzük, vagy más szervezetekkel együttműködve, ami nagyban hozzájárul szervezetünk tartósan jó hírnévéhez. Nagy örömeinkre szolgál, hogy a meghívott előadók, írók, szerkesztők mellett tagtársainknak is lehetőséget biztosíthatunk tudásuk, tapasztalatuk vagy érdeklődésük ismertetésére. Mások mellett Kovarikné Hegedűs Anikó és Bajorné Pataki Anna játékában gyönyörködhetünk a tavalyi Babylonfest-en. Legutóbb például Berky Levente, brünni egyetemista előadását hallgathattuk meg, mely során igazán sok és hasznos információt kaptunk az internetes védelemről. A kezdeményezést a 2020-as évben is folytatni kívánjuk, például Detáry Attila kultúrtörténeti előadásával, és természetesen várjuk tagtársaink további javaslatait is.

« A cseh-magyar kapcsolatok építését elősegítendő, tolmács-fordítói, közvetítói, információs és oktatási szolgáltatások mellett aktívan részt veszünk (szervezőként és megvalósítóként is) a város és a kerület kulturális rendezvényein, mely által még szorosabbra fűztük kapcsolatainkat Brünn város önkormányzatával, a Dél-Morvaországi Kerület elöljáróival és a többi nemzeti kisebbség képviselőivel. Ilyen alkalmak voltak például a tavalyi évben is a Babylofest, a Dél-morvaországi kerület nemzeti kisebbségeinek napja, vagy a Kuřim-i nemzeti kisebbségi nap, de ismételten közreműködtünk a Karviná város által szervezett nemzeti kisebbségi fesztivál magyar résztvevőjének biztosításában is. Aktív részvételünkkel és kitartó munkánkkal sikerült tovább növelnünk szervezetünk elismertségét.

« A helyi kisebbségekkel nemcsak a központi rendezvények programjait alakítjuk ki közösen, de a tavalyi évtől kezdődően például a görög kisebbséggel közös programokat is szerveztünk, mely kapcsán igyekszünk bemutatni a kultúrák összefonódását. A helyi görögök éves ünnepségére melyre hagyományosan a Veverí várban

kerül sor, például egy magyarországi görög, zenekart, a budapesti Mydros Zenekart delegáltuk 2019-ben, akik közreműködésével a zene és tánc közös élménye mellett lehetőségünk nyílt bemutatni a magyarországi görögök több mint 100 éves történetének jelentőségét. Az együttműködés sikerét mutatja, hogy a zenekar 2020-ra is meghívást kapott egy brünni fellépésre.

« Határon innen és túl is kiváló kapcsolatot tartunk fenn testvérszervezeteinkkel: a már említett KAFEDIK-kal, a prágai Magyar Intézettel, a CSMMSZ többi helyi egyesületével, a Csemadok Pozsonyi Városi Választmányával és Pozsonypüspöki Alapszervezetével, valamint a határon túli magyar aktivistákat tömörítő Civil Akadémiával. Az együttműködés a közösen megrendezett programok és megünnepeelt évfordulók mellett az egymást segítő szervezési munkákban is megnyilvánul. A legintenzívebb együttműködésünk a földrajzi közelség miatt is a KAFEDIK-kel van, akikkel programjaink összehangolása és támogatása folyamatos, erre példa a mára hagyományosnak tekinthető közös évszáró program is. A tavalyi év kiemelkedő >>

eseménye volt a KAFEDIK 50, a diák-szervezet fél évszázados fennállását ünneplő jubileumi program-sorozat, melynek támogatói és társszervezői voltunk.

Az elmúlt huszonhét év egy önkéntes alapon működő kulturális szervezet életében nem kevés idő. Gyökereinket, kultúránkat, hagyományainkat őrizve próbálunk állandóan fejlődni és megfelelni a modern kor kihívásainak. Mindez nem lett volna lehetséges anélkül, hogy tagtársaink, barátaink, partnereink és támogatóink mellettünk álljanak és segítsenek bennünket. Ezért itt és most szeretném megköszönni mindenkinek, aki – nem csak az elmúlt egy évben és választási ciklusban – bármilyen módon hozzájárult a Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetsége Brünni Helyi Egyesületének működéséhez, hogy időt, energiát, lelkesedést, kapcsolati és anyagi tőkét nem sajnálva segítették

munkánkat. Segítségükkel volt arra lehetőség, hogy az állami és önkormányzati szervektől pályázatok útján elnyert támogatásokat a céloknak megfelelően használjuk fel, gazdálkodásunk kiegyensúlyozottan működjön. Erre az összefogásra úgy tekintünk, mint eddigi sikereink zálogára. Ezért is tartjuk kiemelten fontosnak tagjaink, partnereink és támogatóink rendszeres tájékoztatását, a velük való kapcsolatok ápolását.

Bízom benne, hogy a türelmes és rendszeres munka közösségi életünket értelmes, igényes tartalommal fogja megtölteni a 2020-as évben is.

Fazekas Mónika,
elnök

A Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetsége Brünni Helyi Egyesülete számokban

	GAZDASÁGI BESZÁMOLÓ 2019		KÖLTSÉGVETÉS 2020	
	2019	2020	2020	%
BEVÉTEL				
pályázatok	258.500 Kč	255.000 Kč	67	
ebből: Dotáció - MMB	98.000 Kč	95.000 Kč	25	
Dotáció JMK	42.000 Kč	45.000 Kč	12	
Dotáció - Magyar Köztársaság	18.000 Kč	15.000 Kč	4	
Dotáció - MK ČR	100.500 Kč	100.000 Kč	26	
támogatások (KAFEDIK 50)	99.210 Kč	20.000 Kč	5	
tagdíj	40.740 Kč	40.000 Kč	11	
egyéb (belépő, tombola, stb.)	7.019 Kč	8.500 Kč	2	
szolgáltatások (gazdasági tevékenység)	66.270 Kč	55.000 Kč	15	
bevétel összesen	471.739 Kč	378.500 Kč	100	
KIADÁS				
kulturális, dokumentációs tevékenység	398.093 Kč	333.500 Kč	88	
ebből: MKIC (bérlet + rezsiköltség)	33.676 Kč	34.000 Kč	9	
www.mkcic.cz	18.144 Kč	20.000 Kč	5	
Brunni Magyar Futár	38.670 Kč	37.000 Kč	10	
Rendezvények (kulturális, művelődési, stb.)	307.603 Kč	242.500 Kč	64	
szolgáltatások (gazdasági tevékenység)	46.140 Kč	45.000 Kč	12	
kiadás összesen	444.233 Kč	378.500 Kč	100	
Gazdálkodás eredménye	27.506 Kč	0		
Fizető tagok száma	101	101		
Prágai Tükör előfizetők száma	23	23		

Magyar Film Napja először Morvaországban

2019-BEN, EGY ÉVVEL A MAGYAR FILM NAPJA EMLÉKNAP MEGHIRDETÉSE UTÁN A CSEH- ÉS MORVAORSZÁGI MAGYAROK SZÖVETSÉGÉNEK BRÜNNI ÉS OSTRAVAI HELYI EGYESÜLETEI A PRÁGAI MAGYAR INTÉZET TÁMOGATÁSÁVAL CSATLAKOZTAK AZ ESEMÉNYHEZ.

A Magyar Film Napját a Filmalap kezdeményezésére vezették be, hogy felhívják a figyelmet a magyar filmjátszás és filmkészítés nagy múltjára és kiemelkedő szereplőire, valamint hogy a nagyközönség érdeklődését még inkább a kortárs magyar filmgyártás eredményeire irányítsák. Erre nemcsak a nagy múltú alkotók (pl. Szabó István és Jancsó Miklós), hanem a fiatal művészek (mások mellett Reisz Gábor és Nemes Jeles László) nívós nemzetközi versenyeken elért komoly eredményei is magyarázatul szolgálnak. 1901. április 30-án mutatták be az első magyar fekete-fehér némafilmet, Zsitkovszky Béla *A táncz* című alkotását, ezért került az ünnepnap erre a tavaszi dátumra.

A Prágai Magyar Intézet évtizedek óta rendszeresen közvetíti a magyar filmeket a cseh főváros nagyközönsége számára, és számtalan alkalommal közreműködik filmfesztiválokon országszerte. Így jutott el többek között Szász János *A hentes, a kurva és a félszemű* című műve a 26. Európai Filmek Fesztiválja keretében Brunnbe 2019. április elején. A Magyar Film Napja eseménye két kiemelkedő, többszörösen díjazott rendező: Mészáros Márta (többek között berlini Arany Medve, Arany Aréna életműdíj) és Antal Nimród (például cannes-i fesztivál, ifjúság díj) alkotásával debütált Brunnben és Ostraván. Az *Északi fény* történelmi témát dolgoz fel az 1950-es évektől napjainkig kísérve végig egy asszony életét, akit a fantasztikus Töröcsik Mari alakít. *A viszkis* című alkotás a rendszerváltást követő első évtized legnagyobb budapesti bankrablásairól elhíresült csíkszentléleki jégkorongos

”pályafutását” mutatja be, rávilágítva a kor társadalmi nehézségeire és körülményeire. Mindkét film egyetlen ember szemszögéből mutat be egy-egy korszakot, ezzel téve érdekessé és személyessé az élményt.

A filmvetítés nemcsak azért nagyon jó program, mert egyszerre szórakoztat és ismeretet ad át, hanem a biztosított cseh és angol felirattal lehetőséget nyújtott a szélesebb közönség megszólítására is. Más kisebbségek, valamint a többségi társadalom képviselői is megismerkedhettek a magyar filmművészet és történelem, illetve társadalom egy-egy szeletével. Az eseményt hírlevelekben, közösségi média felületeken, valamint nyomtatott plakátokon is hirdették. Mindkét esemény a helyi magyar klubban került megrendezésre, melyen (szintén mindkét városban) szinte minden korosztály képviseltette magát, ami a helyi szervezők számára különösen fontos volt. A két helyszínen megtartott esemény talán legnagyobb eredménye, hogy a Magyar Film Napjával olyanokat tudtunk megszólítani és bevonni közösségeinkbe, akik eddig nem jártak a Cseh- és Morvaországi Magyar Szövetség által szervezett programokra, illetve a két magyar klubba.

Mindez jól mutatja, hogy a kortárs magyar filmek feliratos vetítése egy hiánypótló, szórakoztató és minden szempontból sikeres akció. Bízunk benne, hogy az idei eseménnyel egy hagyományt alapoztunk meg, és a Prágai Magyar Intézettel ápolt jó kapcsolat egy újabb rendszeres eleme alakult ki 2019. április 30-án, a Magyar Film Napján.

Harlov-Csortán Melinda,
Petőfi Sándor Program ösztöndíjasa

Kultúrák összefonódása

A CSEH- ÉS MORVAORSZÁGI MAGYAROK SZÖVETSÉGE BRÜNNI HELYI EGYESÜLETE MUNKÁJÁNAK EGYIK MEGHATÁROZÓ RÉSE A KÖZPONTI CÉLOKAT KÖVETVE: A CSEH-MAGYAR, ILLETVE A TÖBBI HELYI KISEBBSÉGGEL KIALAKÍTOTT JÓ KAPCSOLAT ÁPOLÁSA ÉS FENNTARTÁSA ELSŐSORBAN A KULTÚRA SEGÍTSÉGÉVEL. A BRÜNNI KISEBBSÉGI LEHETŐSÉGEK ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉSEK NAGYON SOKFÉLE PROGRAMRA ÉS ÍGY MEGJELÉNÉSRE ADNAK ALKALMAT. ILYENKOR SAJÁT KULTÚRÁNK KÉPVISELŐI MELLETT A TÖBBI HELYI KISEBBSÉG ZENÉJÉVEL, TÁNCÁVAL, GASZTRONÓMIÁJÁVAL ISMERKEDHETÜNK MEG.

A brünni magyar és görög kisebbség közös rendezvényével 2019 júliusában egy újfajta együttműködés kezdődött. A csehországi görögök rendezvényére a csehországi magyarok magyarországi görög együtttest, a budapesti Mydrost hívták meg.

De "hogyan kerül a csizma az asztalra?" kérdezhetnénk, hogyan kapcsolódik össze a brünni görög és magyar közösség? Ezt az együttműködést nemcsak a hosszú évek közös munkája alapozza meg a városi kisebbségi szervezetekben és rendezvényeken, hanem a személyes jó barátság is.

Mindemellett történelmi okai is vannak, hiszen Magyarország területén a XV. századtól élnek görögök. A különböző időszakokban eltérő okokból Magyarországon letelepedett görögök fokozatosan asszimilálódtak a többségi társadalomba, kultúrájukat és vallásukat azonban megtartották.

A magyarországi görögség történelméből kiemelendő talán a XX. század második felében érkezett menekült hullám, mellyel főként gyerekek érkeztek az országba, akik befogadása a világháborút követő nehéz években speciális kihívást jelentett az ország számára. Az 1950-ben elkezdett önálló görög település - Beloiannis - építése a páratlan segítségnyújtás egyik példája. A jelenlegi Magyarországon is erős a görög kisebbség kulturális jelenléte, ami igaz Brünre is.

Mi sem példázza mindezt jobban, mint a rendszeresen megrendezésre kerülő nyárkezdő esemény, a brünni görögség ünnepe a várostól nem messze található Vevři várában. Ez a helyi görögség egyik legfontosabb rendezvénye, amikor gyerekprogramok, kulturális műsorok éppúgy megtekinthetők és kipróbálhatók, mint a görög

képzőművészet és főzőtudomány. A brünni rendezvényhez hasonlóan, a magyarországi görög kisebbségi kulturális rendezvényeken is nagy számban vannak jelen olyanok, akik nem származásuk, hanem elhivatottságuk miatt, választva támogatják és gyakorolják ennek a kultúrának és népcsoportnak, a magyarországi görögségnek értékeit. Mindez jellemző a 2001-ben alakult budapesti Mydros Zenekarra is. Az egyik énekesnőjük és a buzukisuk görög származású, a többiek pedig magyarok, akik már kiskorukban beleszerettek a görög zenébe. Az együttes körülbelül 350 számos repertoárjának nagy részét a városi és hagyományos görög népzene teszi ki, de megtalálható benne néhány mai sláger is. Az elmúlt 19 évben több mint 1200 fellépésük volt mások mellett táncházakban, tavernákban, fesztiválokon. 2011-ben az egyik legismertebb görög énekesnő, Glykeria budapesti koncertjén előzenekarként játszhattak. A zenekar sokat utazik Görögországba is, nemcsak nyaralás és fellépés céljából, hanem hogy megismerhessék a helyi zenészeket, és új zenei élményeket szerezzenek.

Az elfogadás, a békés együttélés és az egy-más kultúrája általi gazdagodás gyakorlatát valósította meg a brünni magyar közösség is azzal, hogy nemcsak

ellátogatott a június 1-ei rendezvényre, de előadókat is delegált. A rendkívül sikeres rendezvény után az együttműködés folytatódik, 2020 áprilisára a zenekar a helyi görög szervezettől ismét meghívást kapott Brünnbe.

Hálásak vagyunk, hogy Brünnbe csábíthattuk a magyarországi görögség képviselőjében a Mydros zenekart, és általuk egyesületünk ismét megvalósíthatta az alapszabályzatban szereplő célkitűzését. Bízunk benne, hogy a jövőben hasonló kulturális együttműködések tudunk megvalósítani más helyi kisebbségekkel is mindnyájunk gazdagodására és élményére.

Harlov-Csortán Melinda

KAFEDIK50 körkérdésben

MIÉRT ÉPPEN BRÜNNT VÁLASZTOTTAD FŐISKOLAI, EGYETEMI TANULMÁNYAID SZÍNHELYÉÜL?

M.I.: Gimnáziumi (Selye János Gimnázium, Komárom) éveim alatt fogalmazódott meg bennem a gondolat, hogy Brünn mellett döntsek. Ehhez nagyban hozzájárult, hogy előadott iskolánkban néhány már brünni diák/KAFEDIK-os tag a brünni felsőoktatásról és nem mellesleg a diákéletéről. Mondhatom, azonnal meggyőztek. Tudtam, hogy Brünnben szeretnék tanulni, >>

konkrét szakot csak később döntöttem el, lényeg, hogy maga a város már adott volt. Nem utolsó sorban a szlovák tudásom hagyott némi kívánnivalót maga után. Emiatt nem szerettem volna, ha valamilyen hátrányos megkülönböztetés érne szlovák egyetemen valamint a magyarságomat illetően. A cseheknél azonban ettől nem kellett tartanom.

Cs.R.: Nehéz kérdés, konkrét eseményt nem tudok kapcsolni hozzá, hogy miért döntöttem e város mellett. Az Ipari Szakközépiskola diákjainak egy része Pozsonyba jelentkezett. Akkoriban viszont korlátozott számban vettek fel embereket egy konkrét középiskolából, így félő volt, hogy így nem kerülhetnék be. Kollégiumi szobatársammal megegyeztünk, hogy akkor legyen a brünni egyetem, ott úgysem tolongtak a jelentkezők Komáromból. Döntésemet nem bántam meg végül.

Mórincz Ildikó és Csiba Roland
egykori KAFEDIK-esek, Komáromban élnek, de lányuk jelenleg KAFEDIK-es folytatva a családi hagyományt

MIT JELENT NEKED A KAFEDIK?

M.I.: Mondhatni anyám helyett anyám volt, a hirtelen nagyvárosba csöppent riadt kisverébnek. Nagyon elveszettnek éreztem magam az új környezetben idegen emberek és idegen anyanyelvűek közt. Olyan jólesett magyar szót hallani, magyarokkal találkozni és magyarul kommunikálni. Szívembe zártam az illusztris társaságot egy életre, olyanok voltak nekem, mint egy nagy család.

Cs.R.: Nekem szintúgy jólesett a magyar szó, egy fajta bajtársias érzés kerített hatalmába, ha az idegen környezetben meghallottam anyanyelvemet. Minket, külhoni magyarokat azt hiszem, ezek a nyelvi nehézségekből fakadó vicces, olykor kínos szituációk adta élmények kötnek össze. Boldogulási tippeket, praktikákat tanulhattunk el az idősebbektől. Nem melleleg kítűnő társaság voltak, máig tartom a kapcsolatot több emberrel. A közös élmények összekötnek bennünket.

MI A LEGJOBB KAFEDIK-OS ÉLMÉNYED?

M.I.: Természetesen egy bulihoz kötődik: Az 1990-ben megrendezett férfಿನapi ünnepi műsorban nyújtott alakításommal olyan sikerem volt, mint addig soha. Azt hiszem, ezt nemcsak én mondhatom el, hanem több másik KAFEDIK-os lány is. :)

Cs.R.: Most hirtelen nekem is egy műsorbeli szereplésem jut eszembe, mégpedig az 1988-as mikulás ünnepségen. A színpad nem a szívem csücske, de minden színészi tehetségemet összeszedve vettem bele magam az előadásba. Így utólag úgy érzem, elég jól sikerült és elmondhatom, hogy még élveztem is. Eme jelentős eseményről még videófelvétel is készült, megörökítve az utókor számára.

SZERINTED/SZÁMODRA MI VOLT A LEGJOBB A KAFEDIK50-BEN?

M.I.: A korosztályomból nagyon sokan tiszteletüket tették az eseményen, jól esett látni a régi arcokat. A régi tagok közül főleg azok jöttek el, akik az én időmben "kafedikoztak". Hatalmas élmény volt számomra az a hétvége, utána napokig eufórikus hangulatban voltam, és nem tűnt el a mosoly sem az arcomról. Külön örültem neki, hogy a lányom is részt vehetett az ötvenesen, mint friss KAFEDIK-os tag. Egyébként családjunk apraja-nagyja ellátogatott ezen alkalomból a morva fővárosba.

Cs.R.: Minden évben tartunk egy összejövetelt a régi tagokkal Paton, ahová rendszeresen járunk mi is a családdal. Ez az esemény is hasonló volt, csak sokkal emelkedettebb, ünnepélyesebb hangulatban telt, nem csoda, hiszen születésnapot ünnepeltünk. Többen voltunk, jól esett a régen látott arcokkal találkozni, nosztalgiazni egy korsó sör mellett.

HOGYAN LÁTOD A KAFEDIK JÖVŐJÉT?

M.I.: Pozitívan. Remélem, lesz utánpótlás, és a fiatalok nem ijednek meg a cseh nyelv nehézségeitől. Ha lesznek lelkes tagok, nem látok problémát a KAFEDIK fennmaradását illetően.

Cs. R.: A magyar diákok nagy része igényli a magyar társaságot, ha pedig ez továbbra is így lesz, akkor KAFEDIK is lesz. Az új tagok pedig remélem, aktív részeseivé válnak ennek a csodálatos életérzésnek.

MILYENNEK KÉPZELED EL A KAFEDIK 60-T VAGY 75-T?

M. I.: Ilyennek, mint ez az ötvenes rendezvény, csak már az ötvenes élményével gazdagodva veszünk részt rajta.

Cs. R.: Remélem, erőben, egészségben megérjük, és legalább ilyen fergeteges lesz, mint az utóbbi. Valamint bízom abban is, hogy megrendezésre kerül majd, és nem jön közbe semmilyen zavaró tényező. Mondjuk, lehetne koronamentes, annak felettébb örülnék.

DITTEL BEA

egykori KAFEDIK-es, jelenleg a CsMMSz Országos, valamint a Brünni Helyi Egyesületének Ellenőrző Bizottsági tagja

MIÉRT ÉPPEŒ BRÜNNT VÁLASZTOTTAD FŐISKOLAI, EGYETEMI TANULMÁNYAID SZÍNHELYÉÜL?

Gimnazistaként Brünnbe osztották be az osztályunkat nyári brigádmunkára, s akkor hozzánk csapódott pár KAFEDIK-os: Mufi és társai, azok, akik a nyolcvanas évek elején felpezsdítették a klub életét. A hangulat vonzó volt. A másik nyomós érv a magyar-ellenességtől mentes tanulás lehetősége volt.

MIT JELENT NEKED A KAFEDIK?

Legszebb éveim, rengeteg emberi kapcsolat. Ha visszagondolok diákoskodásomra, nem az iskola, hanem a KAFEDIK volt a megha-

tározó közeg, mai barátaim nagy részét a KAFEDIK-ban ismertem meg. Idegenben az ember a hasonló gondolkodású, azonos kultúrájú társakkal tölthette a szabad idejét, ez biztosította az otthonos légkört.

MI A LEGJOBB KAFEDIK-OS ÉLMÉNYED?

Sok apró mozaik: a közös vonatozások vasárnap este, lángossütések, gólya-avatások, nyári táborok, s persze az, hogy már elsősként azonnal magába zárt a társaság.

SZERINTE/SZÁMODRA MI VOLT A LEGJOBB A KAFEDIK50-BEN?

Az egy óriási osztálytalálkozó volt, mikor sok év után újra személyesen láthatod régi jó ismerőseidet. Mindenki őszintén örült a másiknak. Mivel Brünnben élek, több generáció KAFEDIK-osát ismerem, s egy helyen látni a múltat és jelent nagy élmény volt. Meglepően fiatalok a mostani egyetemisták – ugye mi annak idején fel sem fogtuk, hogy nemrég repültünk ki a családi fészekből. S a legjobb az volt, hogy ügyesen megszervezték nekünk (is) ezt a találkozót.

>>

HOGYAN LÁTOD A KAFEDIK JÖVŐJÉT?

Ha ötven évig működött, miért ne működne tovább?! Ha lehetősége lesz a szlovákiai fiataloknak Brünnben tanulniuk, akkor KAFEDIK is lesz. S hát ameddig lesz szlovákiai magyar...

MILYENNEK KÉPZELED EL A KAFEDIK 60-T VAGY 75-T?

Újra összejövünk, elbeszélgetünk, felelevenítjük a régi időket. Nem kell hozzá nagy felhajtás.

SZABÓ GERGELY

a KAFEDIK egykori elnöke, és a CsMMSz Brünni Helyi Egyesületének elnökségi tagja a KAFEDIK50 évében

MIÉRT ÉPPEN BRÜNNT VÁLASZTOTTAD FŐISKOLAI, EGYETEMI TANULMÁNYAID SZÍNHELYÉUL?

Édesapám gépész, ezért akarva-akaratlanul a szakma irányába terelgette az érdeklődésem, ráadásul mindig is imádtam a matekot és a fizikát, így gimnázium után kézenfekvő választás volt egy műszaki egyetem. Pozsonynál jobban vonzott egy külföldi kihívás, azonban Felvidék az otthonom, ezért azt is számításba vettem, hogy egyszer majd haza szeretnék térni. Bármennyire is csábító volt Budapest, sajnos éppen ezért kellett kihúznom a listáról, mert tudtam, hogy utólag gondjaim lennének a szlovák nyelvvél. Maradt Csehország. ČVUT vagy VUT? Objektíven talán senki sem tudja megítélni, hogy van-e minőségbeli különbség a két egyetem gépészkara között,

amellett pedig Prágát már kissé távolinak éreztem, ezért Brünnre esett a választás, amit egy pillanatra sem bántam meg.

MIT JELENT NEKED A KAFEDIK?

A KAFEDIK meghatározó szerepet töltött be az egyetemista éveimben. Már az első évben aktív tag lettem, majd két évig alelnöke, ill. egy évig elnöke voltam a diákklubnak, végül utolsó egyetemista évemben ellenőrként a klub tevékenységét felügyeltem. Brünn számomra összenőtt a KAFEDIK fogalmával. Jó volt egy családias magyar közösséghez tartozni az otthontól távol, és talán még jobb volt tenni is valamit ezért a közösségért. Rengeteg élményben volt részem ezalatt az idő alatt, és nagyon sok jó barátot szereztem. Talán pont ez a KAFEDIK lényege számomra: a jó barátok!

MI A LEGJOBB KAFEDIK-OS ÉLMÉNYED?

Ohh, hát nagyon nehéz lenne kiválasztani a legjobbat, sőt a legjobbak talán nem is tűrnének nyomdafestéket, de itt az egyik kedvenc: 2016. június 22-én este 6 órakor - egy héttel a sikeres mérnöki államvizsgám után - a magyar futballválogatott csoportmérkőzést játszott Portugália ellen a franciaországi Európa-bajnokságon. E jeles alkalomból a KAFEDIK futballkedvelő apraja-nagyja összegyűlt a brünni Plzeňský Dvůr vendéglátóipari egység kertjében, hogy kivetítőn keresztül nézze a meccset, szurkoljon a válogatottnak. Jómagam kapusunk, Király Gabi tiszteletére szürke mackónadrágban jelentem meg, piros-fehér-zöld festéssel az arcomon, válogatott mezben, magyar szurkolói sállal a nyakamban. Magyarok lehettünk vagy 50-en a helyszínen, hangosan zengett a RIA-RIA-HUNGÁRIA, folyt a finom cseh sör, magyar góloknál pedig a pálinka is. El is áztunk kicsit a végére, mert 3:3 lett a meccs vége, így az első helyen jutottunk tovább a csoportból. Akkor elhittük, hogy az éjjel

talán tényleg soha nem érhet véget, a körülöttünk ülő csehek pedig egy kis ízelítőt kaphattak a magyar virtusból.

SZERINTED/SZÁMODRA MI VOLT A LEGJOBB A KAFEDIK50-BEN?

Szelecky Zsolti bravúrja. Muffi időrendben hívta ki a volt KAFEDIK elnököket a mikrofonhoz, hogy mondjanak pár szót a saját elnökösködésük időszakáról. Azonban az utánam következő Szelecky Zsoltit véletlenül kifejejtette, és egyből a Bógyi Csillát hívta ki, Zsolti mesterien lereagálta a szituációt, kiment és beköszönt a mikrofonba: sziasztok, Bógyi Csilla vagyok. Na jó, ez inkább a legviccesebb volt a KAFEDIK50-ben. A legjobb? Nem is tudom. Nekem úgy egészében bejött. Talán a szervezés. Az kívülről hibátlan volt. Le a kalappal ifjúság!

HOGYAN LÁTOD A KAFEDIK JÖVŐJÉT?

Ha még jól emlékszem, a KAFEDIK az egyetlen a Diákhálózat alapító tagszervezetei közül, amelyeknek megalakulása óta megszokás nélkül vezetve van a krónikája. Remélem, hogy ez a folytonosság továbbra is megmarad. Másképp: remélem mindig lesz KAFEDIK, egy olyan KAFEDIK, ahol a brünni magyar diák otthonra talál a messze idegenben is.

MILYENNEK KÉPZELED EL A KAFEDIK 60-T VAGY 75-T?

Nincsenek különösebb elvárásaim. Legyenek ott a KAFEDIK révén megismert barátaim, beszélgessünk, sörözzünk, nosztalgiazzunk, nevéssünk. Nekem ennyi elég. :)

BRÉDA BOGLÁRKA

KAFEDIK elnök a KAFEDIK 50 idején

MIÉRT ÉPPEN BRÜNNT VÁLASZTOTTAD FŐISKOLAI, EGYETEMI TANULMÁNYAID SZÍNHELYÉUL?

Gimnazistaként kérdezték a szüleim, miért pont Brünn, miért éppen Csehország? Még a középiskola idején jártam egyszer Brünnben, és beleszerettem a városba. Majd idősebbektől megtudtam, hogy létezik egy klub, ahol a magyarok összegyűlnek, és együtt vészelik át a diákéveket. Azt mondtam magamnak hűha, az idegen nyelvet

épphogy csak töröm, mint a diót, valahogy be akarok jutni abba a kis csapatba. Szóval Anyu, Apu, a válaszok a következők: 1. szerelmes vagyok a városba, 2. leírhatatlan érzéssel tölt el az, hogy egy olyan csapatnak lehetek a részese, akik már több mint 50 éve mondhatják el magukról, hogy KAFEDIK-osok.

MIT JELENT NEKED A KAFEDIK?

Ez egy életézés. Meg sem próbálom körbeírni az érzést, hogy milyen KAFEDIK-osnak lenni – az öregdiákok nagyon jól tudják. Szívvel és lélekkel kell csinálni. Úgy ismerem meg a KAFEDIK-ot, mint egy nagy családot. Imádom a nehezen induló reggeleket az éjjeli hajózás után. Imádom, hogy úgy fogadnak minden új tagot, mintha már rég barátok lennének. Nem imádom a fárasztó vizsgaidőszakot, de annál jobban a füstös kocsmák fényében felderengő, megkönnyebbült arcokat, barátokat, szerelmeket. Teljesen kötetlenül, >>

önzetlenül, barátsággal fordulunk egymás felé, mert mindannyiunkban volt és van egy közös: Brünn. Brünn az összekötőnk, hogy ilyen kis faluban is képesek vagyunk otthonos, magyar közeget teremteni.

MI A LEGJOBB KAFEDIK-OS ÉLMÉNYED?

Számomra felejthetetlen lesz az az érzés, amikor itt Brünnben a Kazinczy Ferenc emléktáblánál összegyűltünk több mint százan, hogy megemlékezzünk. Majd egyszerre idős és fiatal rázendített a magyar himnuszra. Elöntöttek az érzelmek, könny szökött a szemembe, majd jött a libabőr. Ott tudatosult bennem, hogy mit is jelent magyarnak lenni egy idegen ajkú országban. Felejthetetlen volt.

SZERINTEZ / SZÁMODRA MI VOLT A LEGJOBB A KAFEDIK 50-BEN?

Mint szervező írhatom, hogy zökkenőmentesen sikerült lebonyolítanunk egy háromnapos akciót. Komolyan. Egyik nap se volt 'kafedikfélóra', minden a terv szerint haladt. Itt hálás vagyok a csapatomnak, mivel nélkülük nem sikerült volna. Generációk találkozásának is neveztük a KAFEDIK 50-et, és öröm volt látni régi barátságokat, ahogy közösen felelevenítették az emlényeket, emlékeket. Így hát a legjobb az 50-ben szerintem: a szervezés, vagyis a CSAPAT volt.

HOGYAN LÁTOD A KAFEDIK JÖVŐJÉT?

Pozitív vagyok. Vannak nehéz idők, generáció váltakozások. De hiszek benne, hogy mindent leküzd a KAFEDIK.

MILYENNEK KÉPZELED EL A KAFEDIK 60-T VAGY 75-T?

Még nehéz elképzelnem, hisz most volt csak az 50-es. De biztos vagyok benne, hogy örömmel fogok visszajárni az évfordulókra. Csillogó szemmel emelem majd a poharamat, és koccintok a barátaimmal a Kazinczy Ferenc Diáklubba.

MOLNÁR IMRE / KAFEDIK GÓLYA 2019-BEN

MIÉRT ÉPPEB BRÜNNT VÁLASZTOTTAD FŐISKOLAI, EGYETEMI TANULMÁNYAID SZÍNHELYÉÜL?

Brünnt alapból szép városnak tartottam, jóhíré egyetemek találhatóak itt, és jobb a körülmények, mint más országokban. Emellett „külföldi” egyetemnek számít Szlovákiából nézve, ami azért jól hangzik.

MIT JELENT NEKED A KAFEDIK?

Egy nagyobb társaságot, a brünni magyar diákokat, akikre mindig tudok támaszkodni, és akikkel magyarul is beszélhetek nap mint nap.

MI A LEGJOBB KAFEDIK-OS ÉLMÉNYED?

Elsőévesként még nem vettem részt sok eseményen, de talán az, amikor egy kvíz után elmentünk a karácsonyi vásárra, körbe néztünk, majd közös filmnézés lett belőle hajnalig a kollégiumban.

SZERINTEZ/SZÁMODRA MI VOLT A LEGJOBB A KAFEDIK50-BEN?

Jó volt látni, hogy a régebbi KAFEDIK-os tagok is vissza-visszajárnak a nagyobb eseményekre. Emellett a hétfőre Intim Torna Illegál koncert is nagyon jó volt!

HOGYAN LÁTOD A KAFEDIK JÖVŐJÉT?

Ha továbbra is hasonlóan színvonalas eseményeket tud biztosítani, akkor nem lesz gond. A KAFEDIK élni fog!

MILYENNEK KÉPZELED EL A KAFEDIK 60-T VAGY 75-T?

Tíz-tizenöt év múlva már a hátam mögött lesz az egyetem. Nem tudom, milyen események lesznek, de én visszajövök találkozni az ismerőseimmel.

Van utánpótlás Brűnben

BRűNNBEN HAGYOMÁNYA VAN A GYEREKFOGLALKOZÁSOKNAK. SZERVEZÉSÜK MINDIG AZ AKTUÁLIS IGÉNYHEZ IGAZODOTT. 2011-TŐL 2015-IG DITTEL BEÁTA ÉS JUHÁSZ VASS KLÁRA, SZERVEZETÜNK OSZLOPOS TAGJAI Vezettek foglalkozásokat vegyes korcsoportú gyerekek részére, akik megismerkedhettek a magyar népi játékokkal, dalokkal, mondókákkal, valamint együtt alkothattak, kézműveskedhettek. A rendszeres foglalkozásokon túl sikerült egy közös műsor összeállítására is: 2013-ban a CSMMSZ BRűNNI HELYI EGYESÜLETE ALAKULÁSÁNAK 20. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL SZERVEZETT ŰNNEPI MűSORON A GYEREKEK VERSE-ZENÉS ÖSSZEÁLLÍTÁSSAL LÉPTEK FEL.

Néhány év szűnet következett, majd 2018 októberében elkezdődtek a Ringató foglalkozások Bajorné Pataki Anna vezetésével. A kodályi elveket ötvöző Ringató programokat Gállné Gróh Ilona énektanár alapította a kilencvenes években Magyarországon, melynek célja az óvodát megelőző korosztály zenei nevelése a művészet eszközeivel. „Vedd öledbe és ringasd”, hangzik a Ringató mottója. A gyerekek és szűleik megtapasztalhatják a népdalok, mondókák s ölbeli játékok varázsát, melyet tovább fokoz a különböző hangszerek, mint a koboz, furulya és ritmikus hangszerek használata. Ezek Anna jóvoltából szólalhatnak meg, aki oboistaként dolgozik a Máv Szimfonikus Zenekarnál, valamint alkalmanként a Brnoi Filharmónikusoknál. Zenekari munkájától függően a foglalkozásokra havi két-három alkalommal kerül sor csütörtökönként a Maják Alapítvány épületében Lesná városrészben, illetve ezen felül bizonyos idő-

közönként hétvége alkalmával is. Ezzel kapcsolatban született kicsit később az ötlet, hogy a Ringató foglalkozást további gyerekprogrammal kísérve minél nagyobb számban szólítsuk meg a Brűnben és környékén élő magyar gyökerekkel rendelkező családokat.

Az első ilyen programra 2019 júniusában került sor Gyerek-szűlő találkozó címmel. A Ringató foglalkozást gyerekjáték és kézműves foglalkozás kísérte, majd a jó időre való tekintettel a délután tovább folytatódott kötetlenebb formában egy szabadtéri helyszínen Bystrc városrészben, ahol a gyerekek együtt játszhattak, a szűlőknek pedig lehetőségük volt megismerkedni egymással. A 2019-es év során még további két, hasonló program valósult meg: egy szabadtéri nyáron a Lužánky parkban, valamint az adventi gyerekprogram decemberben. Az utóbbinak a Duhový ráj családi központ adott helyet Lesná városrészben. >>

A programokat, további lelkes szülők bekapcsolódásával, jelenleg Bajorné Pataki Anna, Juhász Vass Klára és Sággy Estélyi Krisztina állítja össze. Egy-egy rendezvényen ezidáig nyolc-tíz család vett részt.

A 2020-as év további újdonsága lesz a Jóga-móka foglalkozás Bajorné Pataki Anna vezetésével, amely az óvodáskorú gyerekeket játékos formában mozgatja meg, valamint vezeti be az alapvető jógatesttartások, az ászanák világába. Anna havi két alkalommal, hétfői napokra tervezi a foglalkozást.

Kodály Zoltán mondta: „A tudat alatti magyarság első talpköve a nyelv, a második a zene.” Véleményem szerint minden olyan foglalkozás, amely a helyi gyerekeknek a magyar kultúrát, a fejlesztést és művelődést magyar nyelven közvetíti, nagyon fontos. A magyar gyökerekkel rendelkező családok egymástól általában elszigetelten élnek Brünn és környékén, és ahogy a gyerekek növekednek fokozatosan egyre intenzívebben kapcsolódnak be a cseh nyelvi közegbe. A bölcsőde, majd az óvoda az első barátokkal bizonyára mindannyiunk számára meghatározó élmény volt. Szeretném, ha gyermekeink a cseh barátokon kívül magyar barátokra is szert tennének, és velük közösen erősítenék identitástudatukat. Kívánom, hogy már kiskorban átérezzék a magyar nyelv szépségét és a magyar kultúra fontosságát. Életükben magukkal vive ezt a tudást és táplálkozva ebből a továbbiakban, amikor az iskoláskor kezdetével, várhatóan, a cseh nyelv befolyása sokkal

intenzívebb lesz.

Ahhoz, hogy a programokról minél több szülő szerezzon tudomást, a 2019-es évi gyerek-szülő találkozón egy közös online felület kialakítására született ötlet, mely a Magyar családok Brünnben címet viseli, és a Facebook közösségi hálón kapott helyet. A csoport tagjai első kézből értesülhetnek a tervezett programokról, illetve a csoporton belül bárkinek lehetősége van közös időtöltésre hívni a többieket, ápolni és igény szerint erősíteni a családok közötti kapcsolatokat. Reméljük, minél több ilyen kezdeményezés születik majd a jövőben. Az egyik ilyen, a 2019-es évben megvalósult esemény, egy közös családi kirándulás volt három család részvételével Vranov nad Dyjíbe.

A gyerekprogramok szervezői, készítői kezdetektől a CSMMSZ Brünni Helyi Egyesületének megtisztelő támogatását élvezik. Ennek köszönhetően lehetőség van biztosítani terembérleteket, és megvásárolni az eszközöket és alapanyagokat a kézműves foglalkozásokra. Továbbá, a szervezet jóvoltából 2020-ra sikerült az előző évhez képest egy még gazdagabb programtervet összeállítani és vendéglelőadók is hívni.

2020 tervezett programjai - a Jóga-móka foglalkozásokon kívül - a következők :

« JÚNIUS 13. / KUTTYOMFITY TÁRSULAT

Cirkusz Folklorikus zenés előadás, kézműves foglalkozás

« OKTÓBER 3. / ÉCSI GYÖNGYI

Az élet és a halál vize, mesés előadás

« NOVEMBER 7. / ŐSZI GYEREKFOGLALKOZÁS

« DECEMBER 5. / GYEREKFOGLAKOZÁS MIKULÁS ALKALMÁBÓL

Sággy Estélyi Krisztina a CsMMSz Brünni Helyi Egyesület vezetőségi tagja

Népzene, ami összeköt

A CSEH- ÉS MORVAORSZÁGI MAGYAROK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZPONTI SZABÁLYZATÁBAN VALAMINT AZ EGYES HELYI EGYESÜLETEK IRÁNYELVEI KÖZT A MAGYAR NYELV ÉS KULTÚRA ÁPOLÁSA MELLETT SZEREPEL AZOK MEGISMERTETÉSE A HELYI TÖBBSÉGI TÁRSADALOMMAL. VAJON MI MÓDON LEHETSÉGES MINDEZ, AMIKOR A NYELV ISMERETE ÉS A KULTÚRÁT MEGALAPOZÓ TÖRTÉNELMI HÁTTÉR TUDÁSA NÉLKÜL SZINTE ÉRTHETETLEN VAGY AKÁR FÉLRE IS ÉRTHETŐ BÁRMILYEN ELŐADÁS.

Ahogy egy kép többet mond ezer szónál, úgy a zene szöveg nélkül is magával ragadja az embert, sokféle egyetemes emberi érzést tud kifejezni, és magyarázat nélkül is érthető. Ezért is lehetséges, hogy a Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetségének Brünni Helyi Egyesülete programjainak nagy részében zenei vagy részben zenei műsorral kedveskedik saját és a szélesebb körű közönségnek. Így rendszeres Brünnben a jazz, a komolyzene vagy akár ezek fúziója is. Ennek a széles és igen színes palettának egyik fontos eleme a népzene és ezen belül a felvidéki magyar népzene.

Logikus lenne, ha az olvasóban felmerülő kérdésre, miszerint miért pont a felvidéki

magyar népzene világa fogta meg a helyi magyar közösség szívét, azt a választ kapná, hogy a földrajzi közelség az oka. Hiszen a felvidéki zenekart könnyebb átcsábítani az országhatár másik oldalára. Ez részben így is van. Azonban nem szabad elfelejteni, hogy a csehországi magyar közösség nagy része felvidéki születésű, így a közelség mellett a hazai dallamok ismerőssége és kedvessége is kétségkívül hozzájárul a felvidéki magyar népzene preferálásához itt Brünnben, de biztosan állíthatjuk, hogy egész Csehországban is.

Erre ékes példa, hogy Brünnben 2019-ben ismét két nagyhíré felvidéki zenekar is fellépett. A párkányi Varjos zenekarral szo-

ros és rendszeres a helyi egyesület kapcsolata évek, de mondhatnánk azt is, hogy évtizedek óta. A 2019-es Babylonfest, illetve Lužánky parkban megrendezett tavaszi rendezvényen is ők képviselték a magyar népzene. A Pófsa zenekar már-már hazajár Brünnbe, hiszen 2018-ban egyesületünk 25. évfordulóján léptek fel először, azóta számos más alkalommal is jártak nálunk, például 2019-ben a KAFEDIK50-en is halhattuk őket.

A népzene jobban élvezzük, ha táncolhatunk is rá, mint például a KAFEDIK táncházakban, vagy legalább nézzük a táncot, mint a 2019-es Babylonfesten Földes Dóra és párja műsorát, vagy a 2018-as magyar bálón a Páztortűz Néptáncegyüttes előadását.

És hogy a népzene és néptánc valóban határokon és nemzetiségeken átívelő kapcsolatot jelent, arra nem is kell nagyon távoli emlékeink közt kutatnunk, hiszen szintén 2019-ben vendégei lehettünk a brünni

bolgár közösség októberi táncos ünnepének, ahol a kicsiktől a meghívott, prágai profi táncosokig egyaránt kábulatba ejtettek minket táncaikkal, és mindnyájan ki is próbálhattuk azokat. Ezt megelőzően pedig a görög közösség június eleji rendezvényén élvezhettük és járhattuk a görög néptáncot. Hálásak vagyunk a sok szép élményért és reméljük, hogy számos alkalommal egyesíthetjük szíveinket a népzene dallamain keresztül, hiszen ahogy Kodály Zoltán mondta: "Mondd meg nekem, mit dalolsz, megmondom, ki vagy. A bennünk továbbregző dallamok és foszlányaik olyat vullanak felőlünk, amit semmi lélekelemzés nem hoz felszínre. Bevilágítanak a lélek rejtett zugaiba, ahova másképp nem férközhetünk."

Madocsa Szilárd, Varjos Zenekar

Advent a csehországi magyar közösségekben

ADVENT, A LATIN ADVENTUS, ELJÖVETEL SZÓBÓL SZÁRMAZIK, ÉS A KARÁCSONY ELŐTTI IDŐSZAKOT JELÖLI. ÁLTALÁNOSAN ELMONDHATÓ, HOGY MIND A NÉPI HAGYOMÁNYOK, MIND A VALLÁSI LITURGIÁK SZERINT EZ A VISSZAFOGOTT, VÁRAKOZÓ KOMOLYSÁGGAL JELLEMEZHETŐ ELCSENDESEDÉS IDŐSZAKA. TALÁN EZÉRT IS LEHETSÉGES, HOGY DECEMBER HÓNAPBAN A "BULIK," HANGOS KONCERTEK SZÁMA ELTÖRPÜL A KÉSZÜLŐDÉS JEGYÉBEN TERVEZETT ESEMÉNYEKHEZ KÉPEST. AZ ALÁBBI SOROK A TELJESSÉG IGÉNYE NÉLKÜL IGYEKEZNEK FELVÁZOLNI AZOKAT A KÖZÖSSÉGI RENDEZVÉNYEKET, MELYEK MIND-MIND ELŐSEGÍTIK AZ ÉVVEGÉRE ÉS AZ ÜNNEPRE VALÓ FELKÉSZÜLÉST A HÉTKÖZNAPI ROHANÁS, ÉS ÉVZÁRÓ FELADATOK FORGATAGÁBAN.

A négy hétből álló időszakot hagyományosan a vasárnapi gyertyagyújtások egységeire szokás osztani. Talán nem mindenki tudja, hogy a XIX. században egy német evangélikus lelkész készítette az első adventi koszorút, amelyen naponta eggyel több gyertyát gyújtott. Ennek egyszerűsített változata terjedt el később.

A négy gyertya a világosságot jelképezi, a koszorú pedig a remény szimbóluma.

Advent jelentőségére hívta fel a figyelmet a Csehországban működő két magyar egyház-közösség is eseményeivel. Ünnepi szent-

misék gazdagították ezt az időszakot a prágai belvárosi Szent Henrik templomában, ahol a karácsonyi ünnepkör meghatározó alkalmi mellett (beleértve a hajnali rorate szentmiséket - dec. 2. és 16.), a Prágai Magyar Katolikus Plébánia alapításának második évfordulóját is megünnepelte a közösség (dec. 15.).

A Csehországi Reformátusok Gyülekezete a rendszeres istentiszteletek és vasárnapi iskola foglalkozások mellett egy különleges koncerttel is elősegítette a lelki elmélyülést. A 2006 februárjától a Gyülekezet mellett működő Mille

Domi kórus közreműködött december 12-én este egy jubileumi ünnepi koncerten is.

Az adventi vasárnapok mellett szentekhez kapcsolódó hagyományok és ünnepek is alkalmat adnak a közös felkészülésre. Ilyen volt például a talán legszélesebb körben elterjedt Szent Miklós ünnepe. Nem csoda, hogy december 6-ához legközelebbi -talán a legsűrűbb időszaknak bizonyulnak a csehországi magyar közösségekben is. Gyermekek és ifjúsági programok valósultak meg Prágában (Ady Endre Diákklub szervezésében), Ostravában (Magyar Klubban) és Brünnben (a legkisebbeknek tartott ünnepi Ringatón) is. Dec. 14-én Prágában az Iglice nagyszabású gyerek adventet tartott koncerttel és számos eseménnyel. Miklós mellett az adventi időszakban még érdemes kiemelni a Borbála, Luca, András és Tamás névnapokhoz kapcsolódó hagyományokat is. A szentekhez kapcsolódó népi szokásban közös a párválasztás megjósolásának eleme (kizöldülő gallyal vagy egyéb praktikákkal). A jóslás mellett Borbála és Luca napján az ajándékozó vagy büntető alakváltozás szokások is nagyon elterjedtek voltak, a december 21-ei Tamás naphoz pedig sok helyütt a disznóvágás kapcsolódik.

A csehországi programokat hasonló válto-

zatosság jellemzi, hiszen például december 10-én a Prágai Magyar Katolikus Plébánián a Biblia, az irodalom és a bor kapcsolatáról hallhattak előadást az érdeklődők, míg másnap Brünnben a Cseh- és Morvaországi Magyarok (CsMMSz) Brünni Helyi Egyesülete és a Kazinczy Ferenc Diákklub szervezésében díjnyertes színházi előadásban gyönyörködhetett a közönség. Emellett a fővárosban volt még könyvbemutató, filmvetítés (dec. 12. az Esterházy János Társulás az Emberi és Keresztény Értékekért valamint a Prágai Magyar Katolikus Plébánia szervezésében) és kiállítás megnyitó is (dec. 17. a CsMMSz Prágai Helyi Egyesülete jóvoltából). Míg Ostravában gasztronómiai és zenei hagyományokkal ismerkedhettek meg a CsMMSz Ostravai Helyi Egyesületének vendégei (dec. 10.), addig a 2019-es évfordulókról és az évvégi szokásokhoz kapcsolódó érdekességekről tudhattak meg többet játékos kvíz formájában mindazok, akik december 19-én Brünnbe látogattak el. Ennyi esemény mellett valóban szükséges egy adventi naptár, ami a testi-lelki készülődés és várakozás kőzben ezeket a rendezvényekre és felhívhatná a figyelmet.

Dériné Stark Zsófia és Nagy Ildikó

2019-es ESEMÉNYNAPTÁR

FEBRUÁR

Február 22. | Brünn | Régi városháza
**VÍZIÓBÓL TETTEK: SZÉCHENYI ISTVÁN A
 MODERN MAGYARORSZÁG MEGALAPOZÓJA**
 kiállításmegnyitó

**A CSMMSZ BRÜNNI HELYI EGYESÜLETE ÉVZÁRÓ
 ÉS TISZTÚJÍTÓ TAGSÁGI GYŰLÉSE**

Február 25. | Brünn | Régi városháza
SZER+ELEM+EZ?
 Bandor Éva és Olasz István, a Komáromi Jókai
 Színház művészeinek produkciója, Szervező:
 KAFEDIK, Társszervező: CSMMSZ – Brünn

MÁRCIUS

Március 15. | Špilberk
ÜNNEPI MEGEMLÉKEZÉS
 az 1848/49-es magyar forradalom és szabadságharc kitörésének 171. évfordulója
 alkalmából

Március 16. | Brünn | Irgalmas rendház
 nagyterme
A PÓSFA ZENEKAR ÉS JAN VOJTEK KONCERTJE

ÁPRILIS

Április 5. | Brünn | Scala mozi
A HENTES, A KURVA ÉS A FÉLSZEMŰ
 filmvetítés az Európai Film Napjai keretén belül

Április 25. | Brünn | Stará Pekárna
DÉS ANDRÁS TRIO
 koncert a Jazz Brno 2019 fesztivál keretén belül

Április 26. | Brünn | Régi városháza
A SEJTELMES ÉS NAGYON KÉK ÜZBEGISZTÁN
 előadás és élménybeszámoló, vendégünk volt
 Szeles Pál Ildikó

Április 30. | Brünn | Régi városháza
AURORA BOREALIS – ÉSZAKI FÉNY
 filmvetítés Társszervező: Prágai Magyar Intézet

MÁJUS

Május 15. | Brünn | Régi városháza
ADY ENDRE KÉPEKBE
 előadás, vendégünk volt E. Csorba Csilla, a
 Petőfi Irodalmi Múzeum főmuzeológusa,
 tiszteletbeli igazgatója

Május 19. | Lužánky park
**A DÉL-MORVAORSZÁGI KERÜLET NEMZETI
 KISEBBSÉGEINEK NAPJA**
 a magyar kisebbséget a Varjos zenekar
 képviselte

Május 26. | Kuřim | kastélypark
NEMZETI KISEBBSÉGEK NAPJA

JÚNIUS

Június 1. | Brünn | Veveří vár
GÖRÖG SZOMBAT A VEVEŘÍ VÁRÁBAN
 vendégszerepelt a budapesti görög Mydros zenekar is

Június 9. | Karviná-Fryštát | Masaryk tér
KULTÚRÁK ÖSSZEFONÓDÁSA
 a nemzeti kisebbségek fesztiválján a magyar kisebbséget a felsőszeli Mátyus Néptáncsoport képviselte
 Rendező: Karvinái Városi Kultúrház

Június 16. | Brünn | Besední dům
ZENE KERÉKPÁRON
 a Magyar Rádió Gyermekkórusának koncertje a brünni Kantiléna Gyermekkórusal
 Rendező: Conventus Moraviae

SZEPTEMBER

Szeptember 19. | Brünn | Lužanky park
BABYLONFEST 2019
 megnyitó és faültetés

Szeptember 20. | Brünn | Régi városháza
BABYLONFEST 2019
 zenei est, egyesületünk részéről felléptek: Kovaríkné Hegedűs Anikó és Bajorné Pataki Anna

Szeptember 21. | Brünn | Morva tér
BABYLONFEST 2019 - BABYLON A ŠPILBERK ALATT
 a magyar kisebbséget a Varjos zenekar képviselte és Földes Dóra párjával táncolt

Szeptember 23. | Brünn | Kabaret Špaček
BABYLONFEST 2019 - KÖZTÜNK ÉLNEK
 beszélgetés a kisebbségek képviselőivel Brünnbe való letelepedésükről és itteni életükről

Szeptember 25. | Brno | Paradox stúdió színház
BABYLONFEST 2019 - KOCSMA KVÍZ
 szellemes vetélkedő és könnyed ismeretszerzés mindenkinek

Szeptember 26. | Brünn | Jiří Mahen Könyvtár
BABYLONFEST 2019 - ZENÉS IRODALMI MŰHELY
 a város kisebbségei mutatták be híres zeneszerzőiket és zenészeiket a szabadság témájában

Szeptember 26. | Brünn | Stiaszni villa
JAN VOJTEK ZONGORA KONCERTJE
 Társrendező: CsMMSz-Brünn

OKTÓBER

Október 5. | Brünn | Semilasso
ÖRÖMÓDA
 koncert

Október 11. | Brünn | Stiaszni villa
BAGÓCZKY KRISZTINA ÉS OLÁH KRISZTIÁN
 jazz koncert, Társrendező: CsMMSz-Brünn

Október 16. | Brünn | Besední dům
DAVIES + EÖTVÖS = 150
 klasszikus zenei koncert a Morva Nemzetközi Zenei Fesztivál zárókoncertje a Prágai Magyar Intézet ajánlásával

Október 19. | Brünn | Špilberk, Szent Mihály-templom, Régi városháza

ÜNNEPI MEGEMLÉKEZÉS, KOSZORÚZÁS ÉS MAGYAR NYELVŰ SZENTMISE

a szentmisét celebrálta Balga Zoltán atya (Prága)

ORMAI NORBERT EZREDES, A HONVÉD VADÁSZALAKULATOK SZERVEZŐJE

kiállításmegnyitó, Társrendező: a Csemadok Pozsonyi Városi Választmánya és Pozsony-püspöki Alapszervezete, valamint a Prágai Magyar Intézet

Október 24. | Brünn | Besední dům
MORAVIA BRASS BAND TARKÓVI GÁBORRAL
koncert

KAFEDIK 50 PROGRAMSOROZAT

Október 24. | Brünn | Kavárna Trojka
FÉNYKÉPKIÁLLÍTÁS AZ ELMÚLT 50 ÉVBŐL

AHOGY ESIK, ÚGY PUFFAN
színházi improvizációs játék

TÁNCHÁZ A VARJOS ZENEKARRAL

Október 25. | Brünn | Špilberk és KD Rubín
KAZINCZY FERENC EMLÉKTÁBLÁJÁNAK MEGKOSZORÚZÁSA

ÜNNEPI FOGADÁS A PÓSFA ZENEKARRAL

Október 26. | Brünn | Faval
SZÜLETÉSNAPI MAGYAR BULI
a Night Ride és az Intím Torna Illegál zenekarok koncertje, majd buli DJ PETER-rel

A programsorozat támogatói: a CSMMSZ Brünni Helyi Egyesülete, Statutární město Brno, Diák-hálózat, Bethlen Gábor Alap, Prágai Magyar Intézet, Ady Endre Diákkör

NOVEMBER

November 8. | Brünn | Régi városháza
MAGYAR SZÍNHÁZI KÖZVETÍTÉS
az Udvari Kamaraszínház *Tizennyolc* című előadásának közös megtekintése élő közvetítéssel Bécsből

November 16. | Brünn | Hotel Slavia
MAGYAR KULTURÁLIS NAPOK GÁLAESTJE
fellépők a Retrock Party Band Omega revival, valamint Egressy Dóra és partnere tánc-produkció
A rendezvény védnöke: dr. Boros Miklós, Magyarország rendkívüli és meghatalmazott prágai nagykövete

November 3. | Brünn | Központi Temető
GYERTYAGYÚJTÁS
halottak napi megemlékezés a magyar katonasíroknál

DECEMBER

December 7. | Brünn | Duhový ráj Lesná
ADVENTI GYEREKPROGRAM
Ringató foglalkozás, kézműveskedés és mese

December 11. | Brünn | Régi városháza
FEHÉRLŐ FIA
színházi előadás a komáromi Marianum Egyházi Gimnázium MEG+növünk diákszínházi csoport közreműködésével; Társrendező: KAFEDIK

December 19. | Brünn | Régi városháza
KÖZÖS ÉVZÁRÁS
CSMMSZ +KAFEDIK

A sokszínűség és összefogás ünnepe

Bár a fesztiválok világát éljük a brünni kisebbségek által már hagyományosan szeptemberben megrendezésre kerülő Babylonfest sok szempontból különleges.

Először is, szemben az általános gyakorlattal ez a rendezvény nem egy-két napig tart, hanem közel egy hetet fog át. A programok időzítésével és sokszínűségével figyelembe veszi a megcélzott közönség szabadidejét, hétköznapokon munkaidő után, hétvégén pedig napközben kínál kikapcsolódási lehetőségeket.

A fesztivál hosszú évek hagyományára épül, és annak ellenére, hogy egyes rendezvényei minden évben ismétlődnek a program igen tarka. Mindez nemcsak azért lehetséges, mert a szervező csoportok igyekeznek mindig megújulni, és korábban nem látott részét bemutatni saját kultúrájuknak, hanem azért is, mert az egyes programok felelős rendezője is állandóan változik. Így az egyes kisebbségi szervezetek kicsit egyediesíthetik az adott programokat.

Emellett minden évben van egy-egy téma, amely mentén szerveződnék a programok. Idén például az irodalmi és zenei est, amely szeptember 26-án került megrendezésre, a szabadság témáját járta körbe. Egyes kisebbségi csoportok konkrét történelmi eseményekhez kapcsolódva, mások inkább elvontabb szinten mutatták be a szabadság fogalmának értelmezését saját kultúrájuk egy-egy irodalmi, illetve zenei példáján keresztül.

A szervezők a programokat mindig a közönség igényeihez igyekeznek igazítani, így a repertoárban van komolyzenei, népzenei és könnyűzenei produkció is. Idén például a szeptember 22-ei ukrán esten a közönség ízelítőt kapott a kortárs ukrán könnyűzenéből. A fesztivál programját focibajnokság és vetélkedők is tarkították.

A helyi kisebbségek a városi vezetéssel egyenrangú partnereként szervezik meg a programot, és az egyes kisebbségi csoportokon belül is jól látható a közös munka szeretete és sikere. A tagok saját szabadidejüket és energiájukat nem kímélve szerveznek, sütnek-főznek, előadnak, és támogatóan részt vesznek egymás programjain. A fesztivál sikere tehát a szervezőbizottság alapos előkészítő munkájára, valamint a kisebbségek tagjainak áldozatos hozzájárulására épül.

A Babylonfest arra is lehetőséget nyújt, hogy az egyes kisebbségek a saját országukkal vagy más országban szintén kisebbségben élő azonos nemzetiségi szervezetekkel fogjanak össze. Az idén erre jó példa volt az egésznapos gasztronómiai és folklór rendezvény, amire a brünni magyar kisebbség a felvidéki magyarságot és népzenei kultúrát képviselő Varjos Zenekart hívta meg. A szombati programot tovább színesítette a gödöllői néptáncospár: Fózér Dóra és Dávid Gábor műsora, akiket szintén nagy-nagy szeretettel fogadtunk Csehországban. Dóra jelenleg Szlovákiában tölti a Petőfi Sándor programban szolgálatát, így nemcsak Magyarország – Szlovákia és Csehország magyar képviselői, hanem két "Petőfis" is együtt tudott működni, ami külön öröm e sorok írójának. Bízunk benne, hogy az egyes kultúrák gazdagságát és összetartó erejét sokszor ünnepelhetjük majd még együtt!

Harlov-Csortán Melinda

Hetven éves a Szlovákiai Magyar Társadalmi és Közművelődési Szövetség, a CSEMADOK

„Nagy öröm és megtiszteltetés számomra, hogy az idén hetvenéves Szlovákiai Magyar Társadalmi és Közművelődési Szövetségünk, vagyis a Csemadok Országos Tanácsa, Elnöksége, Érsekújvári Területi Választmánya és városi szervezete, illetve a több mint 53 ezres népes családja valamennyi tagja nevében köszönhetem Önöket itt Érsekújvárról, ahol az 1949. március ötödikei pozsonyi alakuló közgyűlést követően már március 21-én létrehozták az ország első Csemadok alapszervezetét, amelynek elnökévé Tatár Emil pedagógust választották. Nem véletlenül döntött úgy szövetségünk országos elnöksége, hogy az idei, jubileumi ünnepi ülésünk helyszínéül a Csemadok-ház tőzsomszédságában lévő városi művelődési központot választotta.”

... kezdte ünnepi beszédét a Csemadok országos elnöke Bárdos Gyula, 2019. március 9-én Érsekújvárról, ahova az 53 ezres Csemadok-tagság egyes szervezeteinek képviselői, hazai és külföldi testvérszervezetek és meghívott vendégek jöttek össze, hogy méltó keretek között emlékezzenek és közösen ünnepeljék meg a 70. évfordulót.

Amint az elnök úrtól fentebb idézett szövegen is olvasható, az országos szövetség 1949. március 5-én alakult meg Pozsonyban Csehszlovákiai Magyar Dolgozók Kulturális Egyesülete, rövidebb nevén, Csemadok néven. Közismert, hogy ezt a szervezetet az akkori párt hatalom hozta létre azzal a szándékkal, hogy majdan a pártvezetés szócsöve legyen. Ám ezen reményeik nem teljesültek, mert, ahogy a Szövetség elnöke ünnepi beszédének további részében fogalmazott: „A csehszlovákiai politikai vezetők szándéka ellenére a Csemadok fennállása óta komoly, sokszor meghatározó szerepet töltött be a felvidéki magyarság önazonosságának megőrzésében, anyanyelve használatában, kultúránk fejlesztésében, hagyományaink megélésében, vagyis megmaradásunk érdekében.”

Azóta már, ahogy mondani szokás, sok víz lefolyt a Dunán, kormányok jöttek-mentek, rendszerek váltották egymást, de a Csemadok

maradt. Túléltek 1968-at, a normalizáció időszakát, amikor a szövetséget kizárták a „Nemzeti Front”-ból, és vezetőit szigorúan ellenőrizték. Ennek ellenére a Csemadok hiteles tudott maradni, és folytatta küldetésének megvalósítását. A tagság igényeinek megfelelően cselekedett akkor is, amikor nyíltan szembe fordult a magyar iskolák felszámolását célzó, már készülő törvény kiütlőivel, és megakadályozta annak elfogadását. 1989-ben újra mozgató rúgója volt nemcsak a kulturális életnek, hanem a politikai életnek is. A Csemadok nem alakult párttá, mégis bölcsője lett valamennyi magyar politikai pártnak. A Csemadok-tagok közül került ki valamennyi akkori politikai vezető. Annak ellenére, hogy a szövetséget – alakulásának körülményeit felröva – kommunista maradványnak tekintették, mert megtartotta nevét, ami azóta márkanévvé lett, és az egész Kárpát-medencében fogalom-má vált. „Szövetségünk jó példáját adta a közösségi szolgálatnak az anyanyelvi oktatás, a kétnyelvű bizonyítványok, a rádió magyar adása melletti, illetve a nyelvtörvény elleni határozott kiállásával, vagy például az egyéni esett becstelen hatalmi visszaélések elleni mozgósítása terén, mint amilyen a Malina Hedviget ért támadás volt Nyitrán” – hangzott el az ünnepi beszédben.

A Csemadok Országos Szövetségét és területi választmányait igencsak megtépzotta az 1996-ban kiadott Mečiar-féle rendelet, ami szerint egyik napról a másikra teljesen leállították a Csemadok állami költségvetési támogatását. Néhai elnökünk, Bauer Győző egyértelmű diplomáciai sikerének tekinthető, hogy azóta a mindenkor magyar kormány támogatta, a jelenlegi pedig kiemelt nemzeti intézményként segíti a Csemadokot.

A Csemadok annak ellenére él és végzi anyanyelvmentő, hagyományörző és értékmentő munkáját, hogy tiszttségviselői már 23 éve ingyen végzik feladataikat. A Csemadok tiszttségviselői a kultúra napszámosai. Egyéb kötelességeik mellett, az egyes helyi, területi és országos rendezvények előkészítése és megvalósítása folyamán szívüket, lelküket és szabadidejüket fektetik a munkába, nélkülözve minden nemű hazai állami támogatást annak ellenére, hogy tagjaik ugyanolyan adófizetők, mint más, támogatott civil szervezetek tagjai. Ennek az önfeláldozó munkának köszönhető, hogy a 15 területi választmány és két városi (Pozsony és Kassa) választmány 414 alapszervezetének 53 ezer tagja ma is az anyanyelvi kultúra éltetője, a magyar hagyományok őrzője, továbbadója, közösségformáló és összetartó ereje.

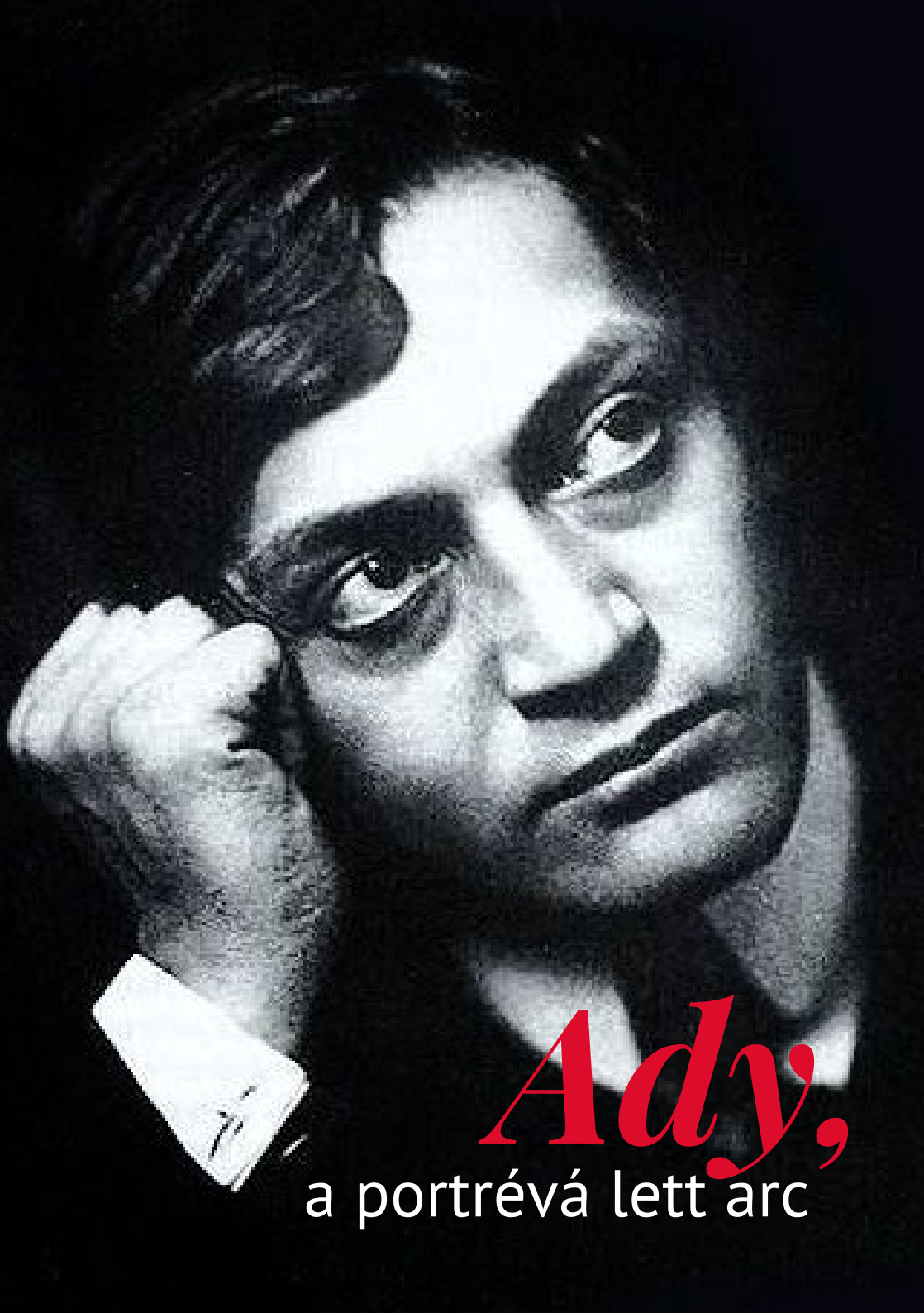
A Csemadok számunkra márkanév, rangot, szolgálatot jelent, az Istentől kapott talentumok gyarapítását, továbbadását. A Csemadok számunkra létforma, mindennapi kenyér, amit leginkább az alábbi Reményik Sándor versrészlet fejez ki:

„Amit én álmodom:
Nem fényűzés, nem fűszer, csemege,
Amit én álmodom:
Egy nép szájában betevő falat.
Kenyér vagyok, mindennapi kenyér,
Lelki kenyér az éhező szíveknek,
Asztaláldás mindenki asztalán.

Kenyér vagyok, mindennapi kenyér,
Nem cifraság a szűrőn,
Nem sujtás a magyarkán,
Nem hívságos ünnepi lobogó
Kenyér vagyok, mindennapi kenyér,
Nem pompázom, de szükséges vagyok.”

*Jégh Izabella,
a Csemadok Pozsonyi Városi Választmányának elnöke,
a Pozsonypüspöki Alapszervezet alelnöke*

Ady,

a portrévá lett arc

2019-BEN EMLÉKEZTÜNK MEG ADY ENDRE HALÁLÁNAK 100. ÉVFORDULÓJÁRÓL. ENNEK KAPCSÁN VOLT VENDÉGÜNK A BRÜNNI MAGYAR KLUBBAN DR. E. CSORBA CSILLA, MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ, A PETŐFI IRODALMI MÚZEUM TISZTELETBELI FŐIGAZGATÓJA, A 19-20. SZÁZADI MAGYAR GRAFIKA ÉS FOTÓMŰVÉSZET KIEMELKEDŐ KUTATÓJA. ELŐADÁSA SORÁN AZ ADY ENDRÉRŐL KÉSZÜLT FOTÓK ALAPJÁN MEGISMERHETŐ SZEMÉLYT ÉS ALKOTÓT MUTATTA BE. A TÉMÁRÓL KORÁBBAN MEGJELENT ÁTFOGÓ ALBUMÁNAK BEVEZETŐ TANULMÁNYÁBÓL IDEZÜNK EGY RÖVID RÉSZLETET A FELEJTHETETLEN ELŐADÁSA EMLÉKÉUL.

A fényképész és a költő közös munkájával „portrévá formált arc,” a 20. század első felének mítoszteremtő, mágikus vonzású alkotója, Ady Endre fényképein követhető nyomon a leghatásosabban. A „szeretném magam megmutatni” gondolata, az arc közszemlére bocsátása, arcok és pillanatok egymásra vetítése és egymásban való tükröződése több versében is előforduló képi elem: „Ezernyi idegen szemre / Vet naponként képet az arcom / S ezer idegen arccal alszom...” (*Akit egyszer meglátunk*). Ady halála után alig volt olyan családtagja, barátja távoli és közeli ismerőse, aki ne akarta volna megosztani a vele való találkozás élményét az utókorral: „Arcára nem volt ráfagyva valami állandó maszk, barátnak, társaságnak szóló vagy utcára való kifejezés” – írja róla egyik újságíró ismerőse (Nyigri Imre: *Adyék a Városmajor szanatóriumában*. In: Kovalovszky Miklós (szerk.): *Emlékezések Ady Endréről* Akadémia Kiadó Budapest 1993 V. 645.). Milyennek látták, milyen volt Ady Endre külső megjelenése? Anatómiai pontosságú, fénykép-szemléletességű, részletes fiziogómiái leírások maradtak fenn róla. Arcának egzotikus voltára többen is utalnak, nézték cigány-prímásnak, „maharadszának”. Ady különleges megjelenését emelte szinte hatásvadász öltözéke: mindig a kor divatját követte, remek mesterektől rendelte öltönyeit, cipőit. A jól ápolt férfi és a költői ént kívánta sugallni, de volt benne valami teljesen egyéni: „[...] bohém életmódja ellenére, mindig rendesen, tisztán volt öltözve” (Schöpflin Aladár: *Ady Endréről* In ld. fent 1987 III. 630).

A költő, író megjelenítése az élethű leírásokon túl a népszerű képi ábrázolással tehető még kifejezőbbé. A lírai én külső jegyeinek a technika segítségével való visszaadása, újratemetése egyaránt nehéz, kihívást jelentő feladat lehetett a költő Ady-nak és a fotográfus Székely Aladárnak. Nem tudni, hány kísérlet előzte meg, míg a híres könyökre támaszkodó portré létrejött. Ez a póz kedvelt ikonológiai motívum, azonban Székely Aladár és Ady közös szerzőségű költőábrázolása ennél többet ígér. Az ábrázolt nincs a székhez láncolva, ezáltal a mozdulat dinamikusabb, a háttérben nincs zavaró elem, csak a tekintetre, az arcberendezésre a kéz erőteljességére irányul a tekintet. Ady ökölbe szorított kezére simul feje: az írás szellemi és fizikai „kellékei” egymást támasztják. Ady mágikus szemei vonzzák a tekintetet, amely univerzálisan a költőé, amely nem az „enyém”, nem „rám” pillant, hanem mindenkire, az örökkévalóságra. Ady pillantása senkit sem hagyott érintetlenül. Lédát már a vele való első találkozás lenyűgözte: „A szemei tűntek fel először nekem” (Révész Béla: *Ady és Léda*, Dante 1934). Ady szerette fényképarcát, szívesen ajándékozta, dedikálta, s képeslap formájában is gyakran küldte fejté kezére hajtó arcképét. Verseivel, udvarló szavaival és költő-arccá szublimált képeivel Ady egyszerre hatott. Az Ady által ajándékozott fotóknak rangsorolható üzenetértékük volt: első helyen a verses dedikációval ellátott nagyformátumú fotók álltak, ismeretes volt, hogy a nagyobb méretű értékesebb a kisebbnél, az aláírt a kézírás nélkülihez. Szerelmi levelezésének egyik fontos szála a fényképek adásvételekor bonyolódott. Volt, aki a szeretet jeleként értékelte, ha kapott, vagy nem kapott fényképet. A fénykép a szerelem és megcsalás eszközeül is szolgált, így birtoklása, az, hogy kinél van, a szerelemben való alul- vagy felülkerelkedést is jelentette. Voltak, akik viszonzásként képekkel halmozták el a költőt (például Bruckner Riza), azonban volt, aki félt megmutatkozni (például Baróti Marika). A kisméretű változat nem tűnt megfelelőnek szerelmi vallomásra, s egyesek nem elégedtek meg a képeslappá lett Ady >>

arcával sem, életnagysághoz közelítő, a részleteket láttatni engedő fotográfiára várt mindenki. Férjes asszonyok, többgyermekes anyák, barátok, ismerősök, idegenek, nők és férfiak kértek tőle szóban és írásban arcképet. Ugyanakkor, Ady akkor is szívesen vitt fotójából, ha vendégségbe ment.

A fotó-ajándékozás gyakorlatát hamarosan a feleség, Csinszka is átvette, kevesen lehettek a baráti körből, akik ne kértek vagy kaptak volna fotót. Teljességre nem lehet törekedni, mégis azt mondhatjuk, hogy Adyról majd félezer fénykép létezik látható formában vagy leírásban, magán- és közgyűjteményekben. Sok ez vagy kevés? A felvételek számát tekintve talán nem kimagasló, de az ajándékba adott arcképek mennyisége, a 20. század eleji szokásokat ismerve, minden elképzelést felülmúl.

E. Csorba Csilla

ÉRDEKESSÉGEK

Egy kisvárosnyi külföldi költözött a csehekhez

KÖZEL 30 EZER KÜLFÖLDI ÁLLAMPOLGÁR KÖLTÖZÖTT EGYETLEN ÉV ALATT CSEHORSZÁGBA A BELÜGYMINISZTERIUM ADATAI SZERINT. EZ AZT JELENTI, HOGY 2019 VÉGÉN 595 881 KÜLFÖLDI ÉLT ÁTMENETI VAGY HOSSZÚTÁVÚ TARTÓZKODÁSI ENGEDÉLLEL AZ ORSZÁGBAN.

itthon
vagy
otthon?

Ráadásul a kimutatás nem tartalmazza azokat az európai uniós állampolgárokat, akik három hónapnál rövidebb időre érkeztek az országba, és tartózkodásukat nem kötelesek bejelenteni a hatóságoknak. Ugyanakkor valószínűsíthető, hogy az EU-n kívüli országokból számosan engedély nélkül élnek és dolgoznak Csehországban. Mindezek alapján a rendőrség és a prágai sajtó úgy véli, hogy az idegen állampolgárok valós száma Csehországban

mintegy 650 ezer körül mozoghat.

A hivatalos kimutatás szerint a legnagyobb számban ukrán (145 518), szlovák (121 278) és vietnámi (61 952) állampolgárok élnek Csehországban. Létszámban utánuk az orosz (38 207), lengyel (21 767), német (21 487), bolgár (17 183) és román (16 824) bevándorlók következnek. A magyar állampolgárok száma 2019 közepén 6500 körül volt, az év végi adatot nem hozták nyilvánosságra.

A külföldiek döntően munkát keresve érkeztek Csehországba, míg több tízezen a nagy nemzetközi cégeket képviselik, illetve egyetemi tanulmányokat folytatnak, elsősorban Prágában.

Forrás: www.hataratkelo.com

Miért nem hiányzik Magyarország?

A MAGYAR FIATALOK VALÓSZÍNŰLEG FŐLEG ANYAGI OKOK MIATT DÖNTENEK A KÜLFÖLDI ÉLET MELLETT, ÁM AKADNAK OLYANOK IS, AKIKET MÁS MOTIVÁL. ILYEN PÉLDÁUL MANCI, AKI CSAK CSEHORSZÁGIG MENT, DE MÁR ÍGY IS NAGY VÁLTOZÁST TAPASZTALT.

A kivándorlásom célja számomra egyértelmű volt: olyan helyen akarok élni, ahol nem megy el (túl sok) energia mások elmebajának kezelésére. Az otthon tapasztalható idegesség, amely előre borítékolhatóan csak fokozódott a választások előtt, nekem soknak bizonyult. Nyilván az erősebb, optimistább, pozitívabb emberekről lepereg mások hülyesége, és az általános „idegállapot”. Rám azonban hatott.

És érdekes módon amint kitétem a lábam az országból – akár korábban, csak rövidebb utazásokra –, rögtön mintha könnyebben lélegeztem volna. Mind Csehország, mind Portugália (ahol 6 hetet töltöttem) megrendítő volt. Az emberek mosolyognak, az idősek szemében gyűlölet és fásultság helyett élet-öröm bujkál.

A mai napig természetellenesnek tűnik, hogy a brünni villamoson, trolin vagy buszon a fiatalok folyamatosan átadják a helyet. Idősnek, várandósnak, mankóval felszálló másik fiatalnak. Mindez teljesen magától értetődő, a helytel kínált pedig mindig mosolyog, és udvariasan megköszöni a gesztust. Ha feltűnik egy ellenőr, mindenki

előveszi szépen a bérletét, jegyét. Bliccelőt itt én még nem láttam.

Ha a boltban, a pénztárnál állva hosszú a sor, senki sem anyázik, vagy ami még szörnyűbb, morog maga elé félhangosan, hogy azért még páran hallják körülötte. Amikor első ízben elfelejtettem lemérni és felmatriázni a zöldségyümölcsöt, nemhogy nem lincseltek meg, hanem a vásárlók segítettek, visszajöttek velem a mérleghez, és nevetve nyugtatgattak, hogy a világon semmi nem történt.

Brünn nyilván kisváros Budapesthez képest, más a lépték, kevesebb a zaj, nincs akkora tömeg. Mégis. A zsigeri nyugodtság, az évszázadokkal ezelőtt végbement valódi polgárasodás egyszerűen működik. A portugálok persze más tészta. Engem lenyűgözött a már-már buddhista nyugalom, amit kint tapasztaltam. Két óra csúszás Lisszabonban még nem számít késésnek. Belefér. Hova rohanjunk? Minek stresszeljünk?

Az, hogy pár méterenként zöldtet és virágba borult fákat látok, hogy mosolyog az eladó, hogy segítőkészek az emberek, ha valamit nem értek a könyvtárban, >>

a sportközpontban, a moziban, számomra még mindig nem „alap”.

Kicsit sajnálni fogom, amikor mindezt már megszoktam, és kevésbé értékelem. Bízom benne, hogy addigra leszek én is annyival kiegyensúlyozottabb és jobb ember, hogy a hatásom a mikro- és akár a makrokörnyezetre még nagyobb lehessen.

Mert becsszóra, én szívesen építeném a hazát (az adót és a járulékokat úgyis hazádom), de csak ott tudok jól teljesíteni, ahol jól

érezem magam. Azt pedig nem szeretem, ha érzelmileg zsarolnak.

Úgyhogy minden tisztelem Vörösmarty Mihályé és Kölcsey Ferencé, de ha nem baj, szeretném az én, 21. századi, magyar és emberi életem élni. Szellemek, holtak, letűnt harcok emlékének nyomasztó, fojtogató légköre nélkül.

Forrás: www.hataratkelo.com

CSEH ÖSSZEFOGLALÓ / ČESKÉ RESUMÉ

Rubrika **Ze života spolku** začíná hodnocením aktivit rok 2019 na základě referátů z výroční schůze. Z kulturních akcí rok 2019 se věnujeme dubnovému Dnu maďarského filmu, který se v brněnském a ostravském spolku připomínal poprvé. V souvislosti s červnovým řeckým dnem na hradě Veveří informujeme o vystoupení budapeštské skupiny Mydros, které přineslo novou dimenzi do spolupráce mezi zdejší řeckou a maďarskou menšinou. Následující článek se týká velkolepé oslavy 50. výročí založení studentského klubu KAFEDIK, který již pět desetiletí sdružuje studenty maďarské národnosti na brněnských univerzitách. Mnozí z nich se později stali členy našeho sdružení. V následujícím příspěvku se věnujeme otázce nastupující generace a jejímu vztahu k menšinové identitě. Další články rubriky se věnují roli lidové hudby a adventních tradic v životě maďarských spolků.

Část **Události rok 2019** nabízí přehled všech akcí, které jsme organizovali nebo se na nich podíleli.

Rubrika **Ohlasy** přináší ohlédnutí za letošním ročníkem Babylonfestu a jeho rozmanitým programem.

V rubrice **Významná výročí** referujeme o 70. výročí založení sesterského spolku Csemadok, který je největším maďarským kulturním spolkem na Slovensku a se kterým úzce spolupracujeme od založení našeho sdružení. Další příspěvek je připomínkou ikonického básníka symbolismu Endre Adyho, od jehož úmrtí letos uplynulo 100 let.

Rubrika **Zajímavosti** přináší krátký přehled o počtu cizinců včetně Maďarů žijících v ČR a příspěvek jednoho z nich.

SVAZ MAĎARŮ
CSMMSZ
Brno _____

